

Rozvoj řeči u dítěte z hlediska lexikálně-sémantické roviny

Individuální slovní zásoba dítěte

- se rozšiřuje nerovnoměrně
- mezi jednotlivými dětmi mohou být rozdíly
- různá úroveň vyspělosti CNS
- kvalita a kvantita stimulace okolí

Jak probíhá osvojování pojmů?

1. fáze

- seznámení s novými pojmy za účasti přímého pozorování
- manipulace
- kontakt s okolím

2. fáze

- zpřesňování pojmů
- zapojování do širších souvislostí

3. fáze

- aktivizace
- uplatňování pojmů v aktivním řečovém projevu

U dětí předškolního věku

- systematické objasňování významu slov
- podporujeme potřebu dítěte aktivně pojmenovávat předměty a jevy v okolí

Dítě by mělo být schopno užívat:

- synonyma (slova stejného výrazu, nestejně znějící)
- homonyma (souzvučná slova stejné formy, různého výrazu)
- vztah nadřazenosti pojmů
- vztah podřízenosti pojmů

Nadřazené pojmy – významové kategorie:

- rodina – maminka, tatínek, bratr, sestra....
- zvířata – pes, kočka, králík, slon, opice...
- mláďata
- potraviny
- ovoce
- zelenina
- sport....

Podřízené pojmy – významové kategorie:

- stůl, židle, pohovka, postel... - nábytek
- kladivo, vrtačka, šroubovák... - nářadí
- kytara, klavír, flétna, saxofon...- hudební nástroje

Synonyma – slova stejného výrazu, nestejně znějící:

- kluk – chlapec, hoch...
- moc – hodně, velmi, dosti...
- jídlo – pokrm, potrava, strava
- běžet – utíkat, chvátat, pádit...
- mluvit – povídat, vyprávět, hovořit, říkat...

Homonyma – souzvučná slova stejné formy, ale různého výrazu:

- ucho – sluchový orgán, ucho u hrníčku
- koruna – platidlo, na stromě, královská
- list – na stromě, v knize, papíru
- klíč – na zamykání, návod k něčemu, nářadí

Antonyma – významově protikladná slova

- nový – starý
- krátký – dlouhý
- čistý – špinavý
- velký – malý
- rovný – křivý
- prázdný – plný
- vysoký – nízký
- silný - slabý

